EKONOMİK GÖRÜNÜM

EKONOMİ POLİTİKALARI GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI
Haziran 2014, No: 95

Bu sayıda;

2014 İlk Üç Ay GSYH rakamları değerlendirilmiştir.

Büyüme ivme kazandı ancak 10.000 dolar tuzağından çıkmak hala zor…

- TÜİK 2014'ün ilk üç ayına ait "milli gelir (GSYH) ve büyüme" rakamlarını açıkladı.
- 2014'ün ilk üç ayında ekonomi, geçen yılın aynı dönemine göre % 4,3 büyüdü. Mevsim ve gün etkilerinden arınmış GSYH ise bir önceki üç aya göre % 1,7 arttı.
- 2013'ün son üç ayında mevsim ve gün etkisinden arınmış ekonomik büyümenin % 0,9 olduğu dikkate alındığında, bu yılın ilk üç ayında büyüme hızının ivme kazandığı anlaşılıyor. Bu elbette sevindirici bir gelişme.
- Mevsim ve gün etkisinden arınmış GSYH büyüme hızları önümüzdeki üç çeyrekte sıfırın altına düşmezse, 2014'ün tamamında büyüme hızı en az % 3 olacak.

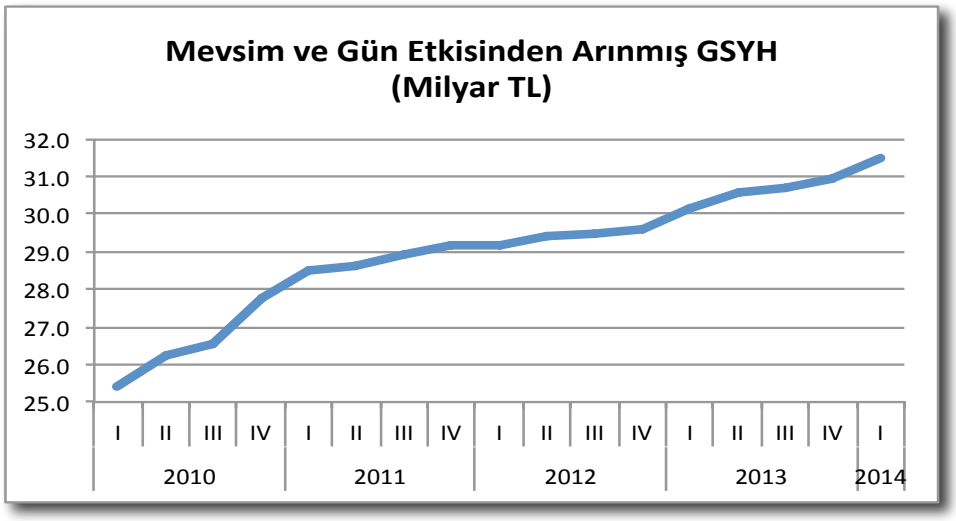

Kaynak: TÜİK

- İlk üç aydaki büyüme performansına rağmen kişi başına gelirin 2014 sonunda 10.000 dolar tuzağından çıkması halen zor görünüyor. Hele Ekonomi Bakanı'nın ifade ettiği 11 bin 500 dolara ulaşması imkansız[1].

[1] Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi bir gazetecinin "2008'e kadar milli gelirde bir artış olduğu daha sonra 10 bin dolarda sabit durduğu" yönündeki değerlendirmesi üzerine şunları belirtti: 2009'dan itibaren milli gelirde ve ihracatta 140-150 milyar dolar civarında ihracatta ve milli gelirde de 9-10 bin arasında bir sıkışmada kaldık. Tabii ekonomide orta gelir seviyesini aşmada zorlanan bütün ülkeler bu şekilde zorlandı. Kore zorlandı, tüm gelişmiş ülkelerin tamamı burada zorlandı. **İnşallah Türkiye olarak biz 2014'ün sonunda 11 bin 500'leri de aşacağız".** Tarih: 9 Haziran 2014, Kaynak: Anadolu Ajansı

- Hükümetin 2014 Programında kişi başına milli gelir hedefi 11 bin 277 dolar. Bu da 2014 de % 4 büyüme, % 6 GSYH deflatörü ve 1,98 TL ortalama kur varsayımına dayanıyor. Oysa yılın ilk 5,5 ayında dolar kuru yaklaşık 2,17 TL oldu. Haziran ortalarına geldiğimiz şu günlerde ise dolar kuru 2,09 TL seviyelerinde seyrediyor.
- 2014'ün tamamında ortalama Dolar kuru 2,09 TL bile olsa, ki bunun için yılın geri kalan kısmında dolar kurunun 2 TL seviyelerine gelmesi gerekiyor, kişi başına gelirin 11 bin doları aşması için % 4,5'lik büyüme ve % 8'lik deflatör artışı bile yetmiyor. Bu durumda bile kişi başı gelir 10 bin 964 dolarda kalıyor.
- Dolayısıyla 2014'de 11 bin 500 dolarlık kişi başına gelirin yakalanması için dolar kurunun ya yılın ikinci yarısında olağanüstü boyutlarda gevşemesi, örneğin 1,80 TL'lere gelmesi ya da TÜİK'in 2014 nüfusunu yaklaşık 3,5 milyon kişi düşürecek bir revizyon (!) yapması gerekiyor.

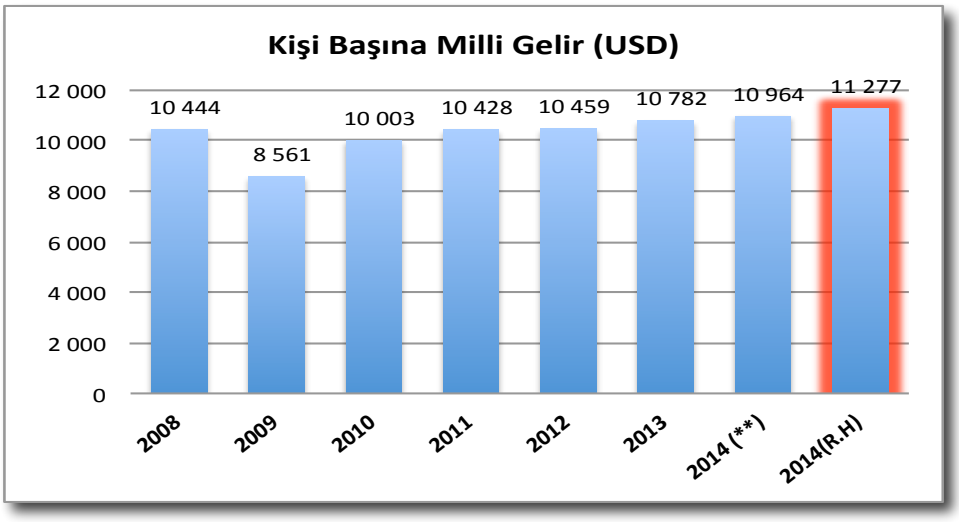

Kaynak: TÜİK, (**): Deflatör: % 8, Büyüme: % 4,5 ve Ortalama USD kuru: 2,09 TL olursa gerçekleşecek gelir. (R.H): 2014 Resmi Program Hedefi.

Büyümenin % 40'ı Başbakan'ın "Faiz Lobisinden"...

- 2014'ün ilk üç ayında büyümenin sektörler itibariyle detaylarına bakıldığında büyümeye en yüksek katkının hizmet sektöründen geldiği görülüyor. Bu yılın ilk üç ayında hizmet sektöründeki katma değer, geçen yılın aynı dönemine göre, % 5,7 arttı. 2014'ün ilk üç ayında % 4,3'lük büyümenin 3,5 puanı yani % 80,1'i sadece bu sektörden geldi.
- ***Hizmetler sektörü altında en dikkat çekici sektör ise "finans ve sigortacılık".*** Nitekim bu sektörün ilk üç ayda büyümeye katkısı 1,7 puan gözüküyor. ***Hizmet***

sektöründeki katma değer artışının yarısı, ekonomideki toplam büyümenin ise % 40'ı finans sektöründen gelmiş. Yani Başbakan ilk üç ayda sürekli faiz lobisini suçlarken, büyümenin lokomotifi faiz lobisi olmuş!

- ***Bu durum gerçekten izaha muhtaç.*** Katma değer şirketlerin belirli bir dönemde çalışanlarına ödediği ücret ve şirket karlarından oluşmaktadır. Oysa BDDK verilerine göre 2014'ün ilk üç ayında tüm bankacılık sektörünün vergi öncesi kârı, geçen yılın aynı dönemine göre % 18,3 geriledi. Yani katma değerin önemli bileşenlerinden kâr rakamlarında 2014'ün ilk üç ayında çok ciddi bir düşüş var.

- Sektörün personel sayısında da belirgin bir artış yok. Nitekim Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre 2013 Mart ayında 188 bin 748 olan bankalardaki personel sayısı, 9579 kişi artarak, Mart 2014'de 198 bin 327 oldu[2]. Dolayısıyla bu sektörün emek kullanımında ve buna paralel ücret ödemelerinde de reel olarak belirgin bir artış olmadığı anlaşılıyor. ***Bu durumda kritik soru sektörün karlılığı düşerken ve ücret gelirlerinde kayda değer bir artış yokken bu sektör toplam büyümeye tek başına % 40 katkıyı nasıl yapmıştır? Bunu TÜİK' in hemen açıklaması gerekmektedir.***

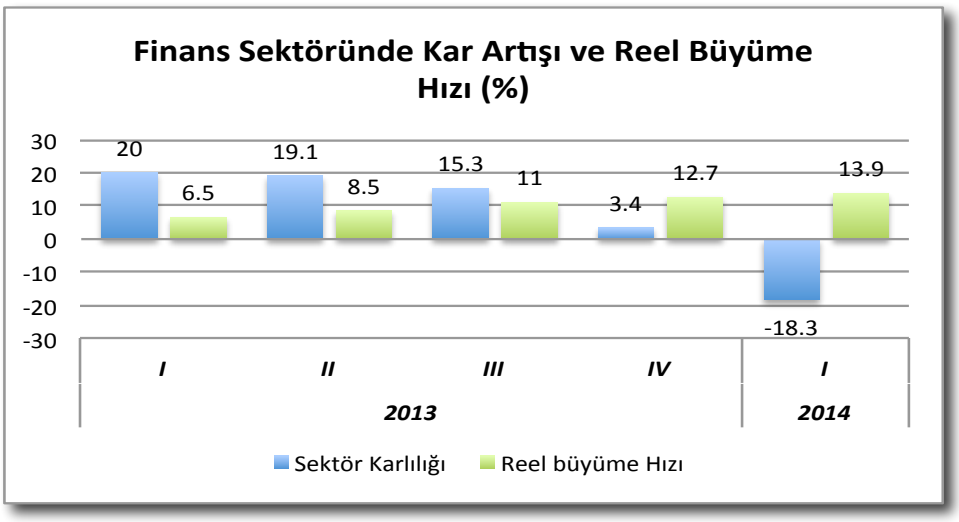

Kaynak: TÜİK, BDDK verileri Turkey Data Monitor veri tabanından alınmıştır. Not: Bankacılık sektörünün vergi öncesi kârı dikkate alınmıştır.

- ***Bu sektör özelinde açıklamaya muhtaç diğer bir husus da "finans ve sigorta faaliyetlerinin deflatöründe" yaşanmaktadır. Nitekim bu sektörde fiyat***

[2] TÜİK NACE Rev.2 bazında istihdamın sektörel kompozisyonunu vermekle birlikte yaptığı son revizyonla "finans ve sigorta faaliyetleri" sektöründeki istihdamı geçmişle kıyaslamak imkansız hale gelmiştir. Bu nedenle TBB'ye ait bankacılık sektörü verileri kullanılmıştır. Bununla birlikte Şubat 2014 itibariyle "finans ve sigorta faaliyetleri" sektöründe toplam istihdam 294 bin kişidir.

hareketlerini de içeren "cari katma değer", son bir yılda, % 4,5 gerilerken; fiyat etkilerinden arınmış "reel katma değer" aynı dönemde % 14 artış göstermiştir. Bu durum, sektörün yurtiçi fiyatlarında ciddi bir düşüş olduğu anlamına gelmektedir. Nitekim "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektörünün deflatöründe son bir yılda % 16,1 düşüş gözlenmiştir.

- ***Millet bu sektörün ücret, aidat ve komisyonlarının yüksekliğinden şikayet ederken bu nasıl olmaktadır? TÜİK bunu da kamuoyuna açıklamalıdır.***

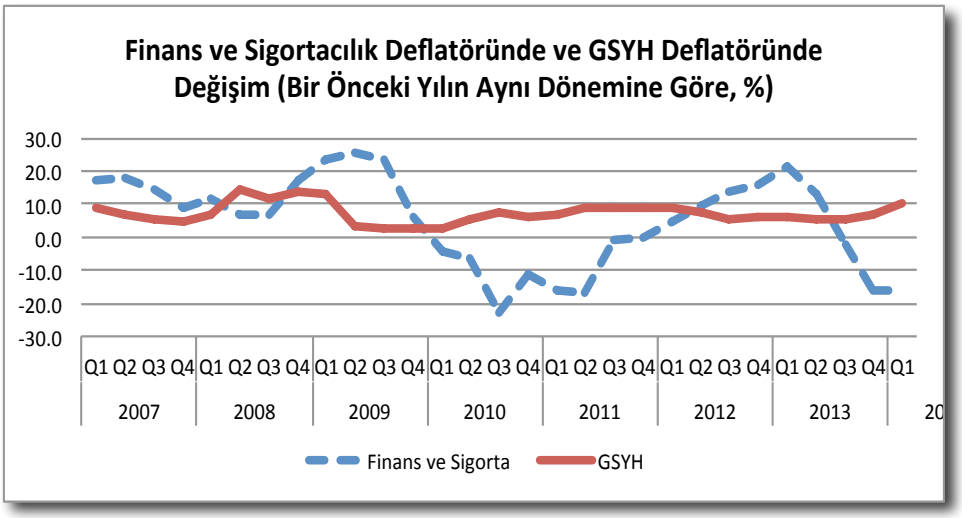

Kaynak: TÜİK

- 2014'ün ilk üç ayında büyümeye en yüksek ikinci sektörel katkı ise sanayi sektöründen gelmiştir. Nitekim bu dönemde sanayi katma değeri % 5 artarken, aynı sektör büyümeye 1,4 yüzde puan katkıda bulunmuştur.

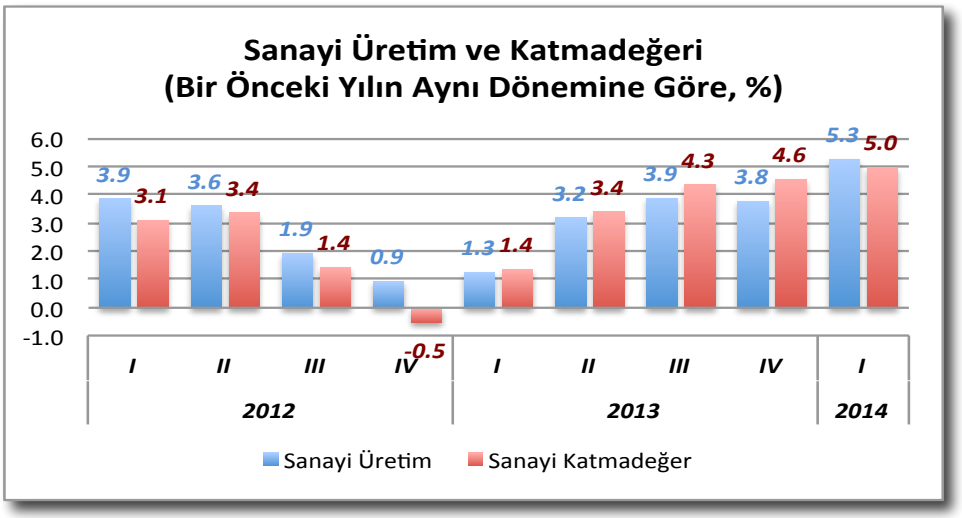

Kaynak: TÜİK

- İnşaat ve tarım sektörü katma değeri ise, yine bu dönemde sırasıyla, % 5,2 ve % 3,9 artmıştır. Bu iki sektörün büyümeye katkısı ise, sırayla, 0,3 ve 0,2 yüzde puan olarak gerçekleşmiştir.

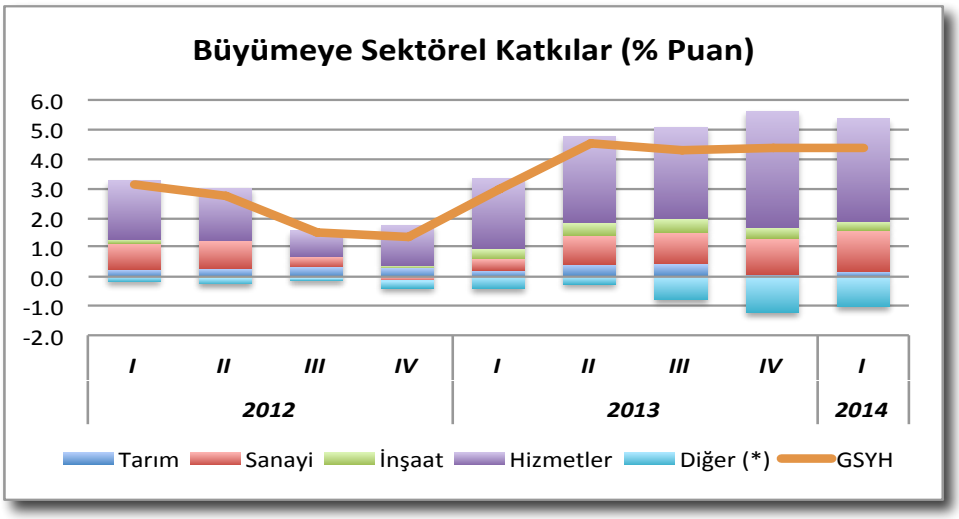

Kaynak: TÜİK

Popülizme devam. Büyümenin dörtte biri kamu harcamalarından.

- 2014'ün ilk üç ayında, ailelerin tüketim harcaması, geçen yılın aynı dönemine göre % 2,9 artarken bu harcamaların ilk çeyrek büyümesine katkısı 2,1 yüzde puan oldu. İlk üç aydaki büyümenin yarısının ailelerin tüketim harcamalarından kaynaklandığı anlaşılıyor.

- Bu, piyasalar için de sürpriz oldu. Bankaların tüketici, araç ve konut faizlerinin olağanüstü arttığı, kredilerin yavaşladığı, güven kanalının artan siyasi ve sosyal belirsizliklerle bozulduğu bir dönemde özel tüketim harcamalarında daha sınırlı bir artış bekleniyordu. Kaldı ki yılın ilk üç ayında özel tüketim harcamaları için öncü gösterge olan yurtiçi otomobil ve beyaz eşya satışları önemli ölçüde geriledi. Bu göstergeler tüketim harcamalarında ciddi bir yavaşlama sinyali veriyordu. Ancak gerçekleşmenin öyle olmadığı anlaşılıyor.

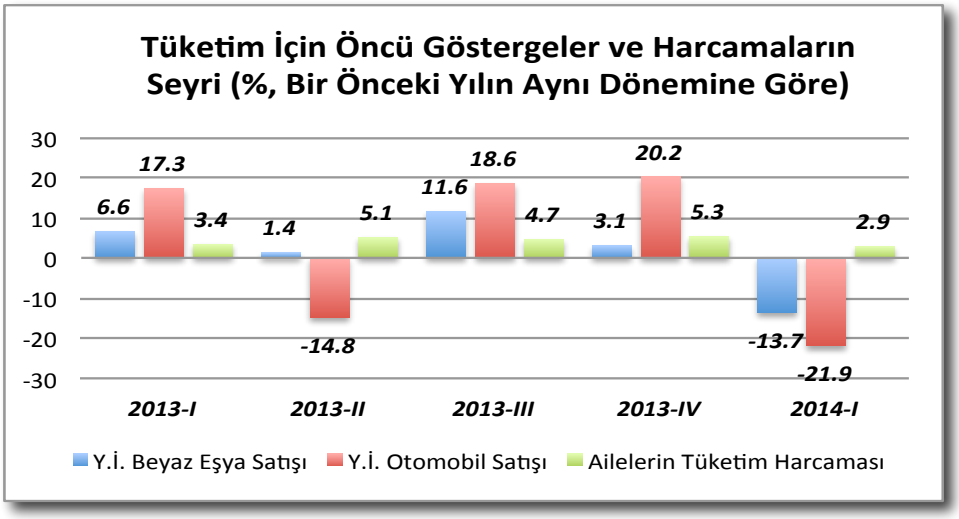

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, TÜİK, OSD

- Devletin nihai tüketim harcaması ise yılın ilk üç ayında, geçen yılın aynı dönemine göre, % 8,6 artarken; büyümeye kamu tüketiminden gelen katkı 0,9 yüzde puan oldu.

- Kamunun yatırım harcamaları ise aynı dönemde % 4,1 artarak, büyümeye 0,2 puan katkı yaptı. ***Dolayısıyla ilk üç aydaki % 4,3'lük büyümenin dörtte biri kamunun tüketim ve yatırım harcamalarından geldi. Bu da hükümetin önümüzdeki Cumhurbaşkanlığı seçimlerini ve genel seçimleri şansa bırakmak istemediğini açıkça gösteriyor.***

- Buna karşın yılın ilk üç ayında özel sektörün yatırım iştahının kaybolduğu dikkati çekiyor. İlk üç ayda özel sektörün makine teçhizat yatırımları, bir önceki yılın aynı dönemine göre, % 4,7 gerilerken; toplam yatırım harcamalarındaki gerileme % 1,3 oldu. Dolayısıyla ilk üç ayda özel sektör yatırımları büyümeyi 0,3 puan aşağı çekti.

- 2013'ün ilk üç ayında firmaların stok erittiği de dikkati çekiyor. Bu aynı zamanda 2014'ün ilk üç ayında talebin, arzdan daha fazla olduğu anlamına geliyor. Nitekim stoklardaki erimenin büyümeyi ilk üç ayda 1,2 puan aşağı çektiği anlaşılıyor.

- Büyüme açısından asıl dikkat çekici husus ise "net dış talebin (net ihracatın)" ilk çeyrekte büyümeye anlamlı bir katkı yapması. Nitekim bu yılın ilk üç ayında kaydedilen % 4,3'lük büyümenin 2,7 puanı, yani % 62,4'ü, net dış talep artışından gelirken; geriye kalan 1,6 puanı, yani büyümenin % 37,6'sı, iç talep artışından gelmiş.

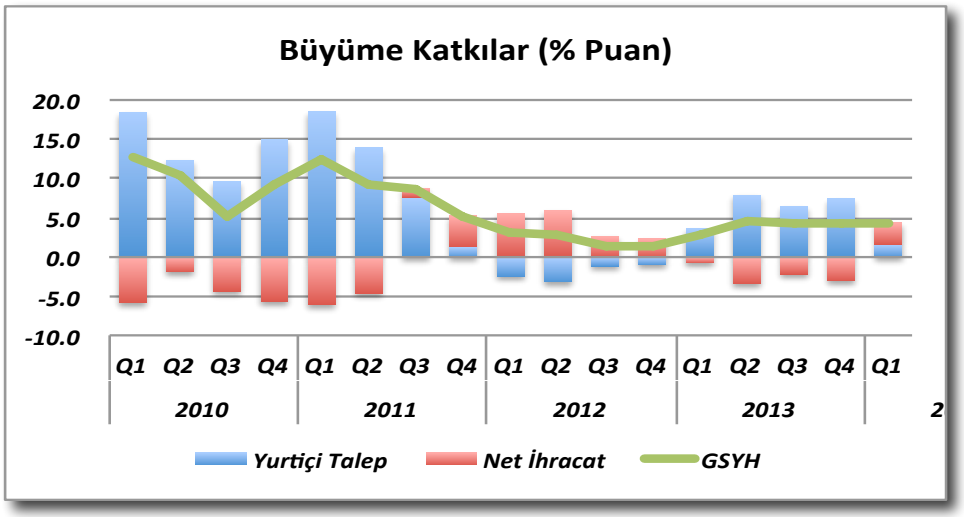

Kaynak: TÜİK

- Rakamlar yılın ilk üç ayında döviz kurlarından gelen rekabet avantajının Türk ihracatçıları ve dış rekabete açık sektörlerde üretim yapan sektörler tarafından iyi değerlendirildiğini gösteriyor. Bu aynı zamanda Cumhuriyet Halk Partisi'nin yıllardır yaptığı uyarıların haklılığını da teyit ediyor.

- AKP iktidarı yıllarca TL'nin suni biçimde değerlenerek ithalatı ucuzlatmasına, ihracatçımızın rekabet gücünü eritmesine seyirci kaldı. Geçtiğimiz yılın 22 Mayıs tarihinde, ABD Merkez Bankası'nın "ucuz para dönemi sonlanacak" demesiyle kurlarda yaşanan ciddi düzeltme, TL'nin satın alma gücünde yıllardır birikmiş köpüğü de bir ölçüde aldı.

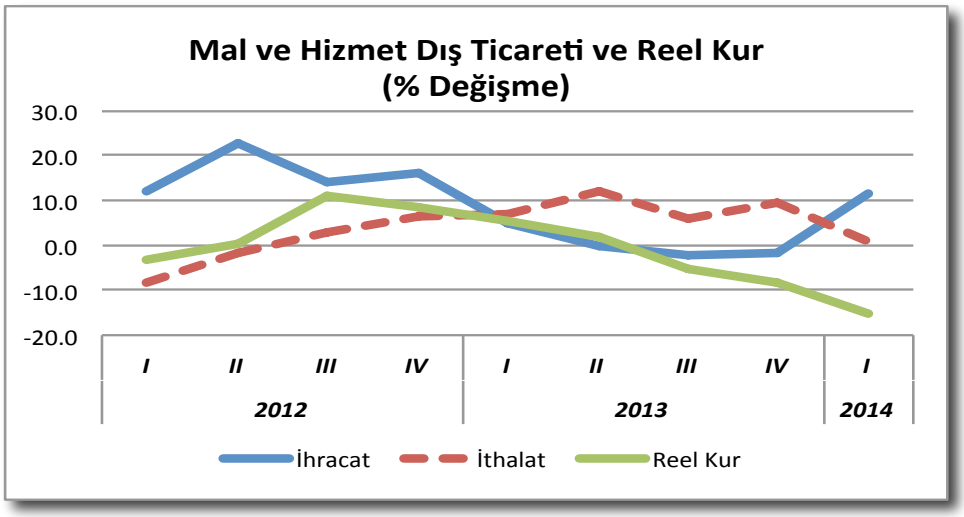

Kaynak: TÜİK, TCMB

- Ancak son dönemde Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB'nin) spesifik parasal genişleme hamlelerinin AKP cenahında ve ekonomi bürokrasisinde büyük bir coşku ile karşılanması bu tabloyu değiştirmek ve eski paradigmalara dönmek

isteğini ortaya koyuyor. Bu coşkunun arkasında, “Ucuz sıcak para yeniden Türkiye’ye gelecek; TL’nin satın alma gücü suni biçimde artarak ithalat ucuzlayacak, vatandaşı borca batırmak kolaylaşacak böylece seçmende yaratılacak yapay refah algısıyla seçimlere rahat gireceğiz” beklentisi var.

- Türkiye’ye 12 yıldır büyük zararlar veren bu modelde ısrarın sonu hüsrandır. Bu modelin sonu, başta dış ticarete açık sanayi ve tarım sektörlerimizin tasfiye olmasıdır. Bu modelin sonu artan cari açık, borç yükü ve nihayetinde topyekûn mülksüzleşmedir. Türkiye’nin bu tuzaktan kurtulması için bu iktidardan kurtulması şarttır.